

odločno, da je iz gornjega razloga proti nadalnji obstrukciji, ki ne pomaga narodu čisto nič, ker se ta izrablja edino le v strankarske namene.

Izmed vseh stanov trpi zaradi obstrukcije zraven kmetiškega najbolj učiteljski stan. Regulacijska dela pri rekah in potokih na Sp. Štajerskem so se izdatno omejila, tuintam popolnoma ustavila. Ravno tako so izostale razne podpore in prispevki, ki — četudi so bili v resnici pišli — so popolnoma izostali. Ali pa nam garantirajo klerikalni poslanci, da bo dežela iz bojzani pred slov. obstrukcijo vbodoče naše slovenske zahteve in potrebe izdatneje subvencionirala?

Od pustnega torka, ko je bil deželni zbor odgođen, pa do današnjega dne smo vsak dan jasneje videli, da je bila slovenska obstrukcija započeta popolnoma brez načela v bodočnost. Veliko vprašanje je tudi, če je tudi obstrukcija prava pot, potem katere hočejo prisiliti nemško večino, da nas pri deželnem gospodarstvu poštevajo odsej bolj, nego se je to godilo dosedaj.

Po odgođenju deželnega zbora je tuptam — kakor snežinka med dežjem — padla tudi pretehtna beseda „avtonomija“ Sp. Štajerja. Torej za vse deželne in državne urade in oblastnike slovenske oddelke. O, zakaj pa ne! Tudi mi slovenski štajerski učitelji smo za to, a šele tistikrat, ko bo imel slovenski Štajer pretežno večino narodno-naprednih poslancev, prej pa ne! Le pomislimo: samouprava slov. Štajerja pod — recimo Korošec-Benkovičevim pašalizmom; gorje naprednemu učitelstvu! Poglejmo samo v kranjsko deželo, kjer vidimo pravo pravečato preseljevanje naprednega učiteljstva; tako bi se nam godilo. Torej, le ostanimo za zdaj še pri Gradu; boljše nam je tako!

Kakor se je občaslovensko mnenje na Štajerskem obrnilo proti obstrukciji, ravno tako se je i učiteljsko, zakaj vsako nadaljnjo odobravanje in pritrdjevanje obstrukciji bi se reklo podpirati enostranske koristi, za učiteljstvo pa razentega še pljuvati v lastno skledo!

Očividno je, da obstrukcija na način, kako se jo izrablja, ne donaša sadu, kakor smo ga pričakovali.

Kako hočejo varovati in čuvati naše slovenske narodne pravice vobče in koristi šole in učiteljstva posebe na drug način kakor potom obstrukcije — to seveda prepustimo diplomatom, kakor so po vrsti: Terglav, Meško, Roškar itd.

Resume: Slovensko štajersko učiteljstvo hoče, da štajerski deželni zbor zopet deluje! — c.

Za slovensko šolo v Kopru.

V Kopru — tem italijanskem gnezdu — je veliko številno slovenskih otrok, ki po samopašnem gospodstvu irredentičnega deželnega odbora istrskega in zaradi malomarnosti avstrijske vlade nasproti Slovencem in istrskim Hrvatim še danes nimajo slovenske šole, kjer bi se poučevali v svoji materiščini.

pojav, se v hipu izpremeni za dotični pojav tudi pojav vseмира.

Kaj pa je svet? Svet je skupnost, je celotna enota vsega, kar obstoji. Svet nazivljemo s sinonimnimi izrazi tudi: priroda, vesoljstvo, vseмир, univerzum

„Obstoji pa vobče svet,“ mi porečeš, prijatelj Švon, „to je prvo kosmološko vprašanje?“ Na to vprašanje se nikalno odgovorili Leibnitz, Kant, Fichte, Schopenhauer.

Oui pravijo, da se sveta zavedamo le potom svojih čutil. Človek, ki bi ne imel čutil, bi se sploh ne zavedal sveta, torej ne bi imel pojma o svetu. Iz tega zaključujejo, da svet objektivno ne obstoji, ampak da si ga mi ustvarjamo s svojimi čutili. Ti učenjaki trdijo, da je svet le subjektivna predstava. Kakor so barve le subjektivne in niso nič realno objektivnega. Njih sklop je: „Česar se ne zavedam, to tudi objektivno ne obstoji.“ Ni to nesmisel?

Ali Kant sam je pozneje uvidel, da je za vsako predstavo treba predmeta, ki predstavo zbudi, proizvodi. Vedo pa li ti učenjaki, kaj je barva?

Da dobimo predstavo, mora predmet delovati na naša čutila. Ako nič ne deluje, tudi ničesar ne občutimo in ako ne občutimo, si tudi predstave ustvariti ne moremo.

Vsi ti številni otročki so primorani zahajati v ultraitalijanske šole, kjer jih previdno zastrupljajo v ultraitalijanskem duhu in jim vcepljajo v njih duše in srca sovražstvo do lastne krvi, do svojih staršev in naroda svojega.

Kaj postane iz takih otrok, take mladine slovenskih staršev, nam žalostno priča veliko število renegatov, ki ob vsaki priliki nastopajo z veliko hušjo strupenostjo proti lastnemu narodu, kakor to delajo proti nam pravi tuje-rodeci. Poturica je hušji od Turka!

Temu žalostnemu dejstvu vsaj deloma odpomoči in ob tej priliki spomin svojega blagega — tragične smrti zaradi železniške katastrofe v Miljah umrlega — prijatelja in rodoljuba sodnika Josipa Simčiča primerno počastiti, so koprski slovenski rodoljubi razposlali med svoje rojake naslednji rodoljubni poziv:

Slovinci, rodoljubni!

Da počastimo spomin svojega blagega prijatelja in rodoljuba, sodnika Josipa Simčiča, ki je z nami živel in čutil, nameravamo nabrati znesek v podporo slovenske šole v Kopru, ki bo naložen v trajen spomin blagopokojnika, na njegovo ime v tukajšnji posojilnici.

Obračamo se tudi do Vašega blagorodja, da blagovolite prispevati s kakršnimkoli zneskom v ta blagodelni namen.

Z rodoljubnim pozdravom in z odličnim spoštovanjem.

Začasni odbor za ustanovitev slovenske šole v Kopru:

Dr. Černe l. r. Dominco l. r.

Temu pozivu se pridružujemo tudi mi z željo, da se vsakdo, komur le mogoče, odzove prošnji koprskih rodoljubov, ker bo s tem najlepše počeščen spomin blagega pokojnika Simčiča, a obenem pomagano koprski slovenski deci, da se bo izobraževala v svojem maternem jeziku in se tako obvarovala pred izginom v morju tujinstva.

Prispevke bi bilo doposlati na slovensko hranilnico in posojilnico v Kopru ali dr. Černetu, odvjetniku v Kopru.

Načrt zakona,

ki se z njim spremeni deželni šolski zakon za Istro z dne 3. novembra 1874, št. 29.

§ 1.

Stroški za snovanje in vzdrževanje ljudskih šol pripadajo deželi.

K temu je prištevat:

- a) zidanje in vzdrževanje šolskih poslopij;
- b) nabava šolske opreme;
- c) nabava šolskih rekvizitov in knjig za ubožne učence kakor tudi knjig za šolarske in učiteljske knjižnice;
- d) stanovanja, oziroma stanarine za učno osebje;
- e) telovadnice s potrebnim orodjem;
- f) šolski vrtovi in kmetijska poizkusna polja z dotičnim potrebnim orodjem;

Predstave niso neodvisne od splošnih predmetov, ampak one so po predmetih provzročene.

Pred izkustvom nimamo predstave in svet imenujemo čutnim baš zato, ker iz njega po predmetih dobivamo predstave. Ker obstoje prej predmeti, preden se zbude v nas predstave, zaradi tega obstoji tudi objektivno svet in to brez ozira na naše predstave o njem. Predmet zbudi predstavo in predstava nam reflektivno občutuje predmet. Da svet objektivno obstoji, o tem sploh ni več dvojbe. Brezdvomno je tudi, da naši čuti niso dovršeni, zakaj mnogo sil, ki so v vsemiru, naši čuti niti ne občutijo. Zaradi tega nima človeški rod niti pojma še o vesoljstvu. Poznam Te, dragi Švon, da živiš v neprestanem dvomu o biti in nebiti po smrti.

Da je v človeku neka življenska sila, na katero ne vpliva fizična sila, to nam je pred nedavnim časom odkril Baraduc.

Posrečilo se mu je, da je izumil neke vrste iglo, na katero vpliva le izključno življenska sila živih bitij. Ta fluid, ki se javlja s pomočjo te igle, je podvržen le človeški volji ali pa živalskemu instinktu. On torej ne odvisi od fizičnih sil in nima z njimi nič skupnega.

Ne misli pa, da živiš samo Ti v dvomih. Dvomi o biti in nebiti se pojavljajo v vsakem človeku.

g) ogrevanje, razsvetljava in snajenje šolskih prostorov in

h) dežela podpiraj šolske izlete s tem, da se nakažejo vsem šolam sorazmerno letni prispevki iz posebnega, samo v to določenega fonda.

Vsota za stroške pod c) in h) se naj poveri šolskim voditeljem, ki imajo proti letni odškodnini po 300 K za razred nadzorovati in oskrbovati vse šolsko poslopje, oziroma vsa šolska poslopja.

§ 2.

Privatni ustanovnik šole jo mora sam vzdrževati.

Ako ne bi zadostovala v slučaju smrti, oziroma v slučaju razširjenja šole ustanova, primanjkljaj poravnava dežela.

§ 3.

Dosedanja šolska poslopja je preurediti tako, da bodo v vsem zadostovala didaktično-pedagoškim in zdravstvenim zahtevam.

§ 4.

Dežela postavi v vsakoletni proračun gotove vsote za okrajne in deželne učiteljske konference.

Prve morajo biti najmanj po ena vsako leto, t. j. deželne se naj vrše vsaj vsako tretje leto.

§ 5.

Komisija za zidanje novih, eventualno preureditev starih šolskih poslopij obstoja iz:

- a) c. kr. okraj. šol. nadzornika;
- b) najstarejšega šolskega voditelja dotične občine in domačega učitelja, ki ima pa le posvetovalen glas;
- c) okrajnega zdravnika;
- d) enega deželnih odbornikov;
- e) občinskega načelnika in
- f) enega zidarskega mojstra.

§ 6., 7. in 8.

Ostanejo neizpremenjeni, t. j. v dosednji obliki.

§ 9.

Splošen pouk na ljudskih šolah je brezplačen, zaradi česar se ne sme nalagati nikakih šolskih taks.

§ 10.

Šolske knjige in druge potrebščine oskrbuje ubožnim učencem dežela (§ 1. c). V to svrhu napravi šolski voditelj vsako leto do konca aprila proračun za bodočo šolsko leto, ki ga odpošlje potom c. kr. okr. šol. sveta deželnemu odboru.

§ 11.

Kranjski šolski fondi pripadejo deželnemu šolskemu zakladu.

§ 12.

Glavnice iz ustanov se smejo uporabljati za zidanje novih šolskih poslopij edinole sporazumno z dotičnim občinskim zastopom ter le za kraje, ki so jim voljene.

§ 13. do 17.

Odpadajo.

§ 18.

Ostane nedotaknjen.

Moderni apostol miru in ljubavi, Tolstoj, pravi: „Mnogo sem premišljal o Bogu in o bitnosti svojega žitja. Končno sem se prepustil veri v Boga in v neumrlost svoje duše. Od takrat občutim v sebi neko živo, a vrhutega mirno upanje v bodočnost.“

Sokrat nasprotno je bil prepričan o neumrlosti duše. Na vsak način ni prišlo to prepričanje samo, ampak ga je dosegel po truda-polnem razmišljanju. On pravi: „Po smrti izide duša filozofa in pravičnega človeka čista, nasprotno je duša egoista in zločinca polna slabosti in strasti, zaraditega je nečista in omadeževana z neko vrsto materije. Duša poštenjaka se dvigne v višje sfere uživanja. Preprost zločinec pa sploh nima duše, zakaj ona je tako snovna, da umre in propade s telesom.“

Plato je bil mnenja, da je v človeku neko bitje, ki pronicevuje vse človeško telo. Pravi, da to bitje živi samoobsebi in najdalje; zove ga samotoid. To Platonovo naziranje se vjema z Lotzejevim in z naziranjem drugih modernih učenjakov. Platonov samotoid je moderno nazvana monada, ki ji pripisujejo sedanji učenjaki samozavestnost. Od kod je prišla in kam gre ta nerazrušljiva monada? Ona ni prišla in tudi ne prohaja, ampak je bila, je in ostane v večni sedanjosti vesoljstva,

§ 19.

Vsako leto napravi deželna šolska oblast proračun za vzdrževanje že obstoječih in za zidanje novih šol; tega predloži deželnemu odboru.

§ 20.

Upravno šolsko leto se vjemaj s šolarnim letom.

* * *

Ko je objavil tov. Urbančič v tem listu svoj samostojni zakonski načrt, je dostavil na koncu tega opazko, ki me je prisilila, da dostavljam tudi jaz to:

Urbančič nam nekako očita, da si ne upamo s svojimi zakonskimi načrti na dan ter da zbog tega nismo še objavili ostalih, že na zborovanju v Klancu sprejetih načrtov zakonov. Ako smo se pa upali pred občini zbor našega z njimi, naj bo boljši tovariš gotov, da se bomo oglasili tudi v javnosti. Zato izročujem jaz tem potom v imenu koprškega odseka od trojice nas sestavljeni zakonski načrt javnosti; to pa ne zaradi pritiska od raznih strani, temveč iz lastne volje in resnične potrebe, da se ga objavi. Natisnjena sta bila z našim do danes dva zak. načrta; manjka še tretji, t. j. oni kraškega odseka. Ta ima nalogo sestaviti načrt zakona o ustanovljenju šol. Svoje delo mora tudi on objaviti, zakaj kar smo sklenili na zborovanjih, mora biti tudi izvršeno, zato tudi z vašim na dan!

Da pa odlašate, sem gotov, da mislite z mano vred tako: Bolje je s stvarjo tik pred zborovanjem na dan!

Jož. Bertok ml.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515'02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 3.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Obrambeni odsek „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.“

Da bi zamogla nuditi svojim članom varstva v vseh učiteljstvo in šolo zadevajočih spornih slučajih s sodnimi, kakor drugimi oblasti, ustanovila je „Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v svojem okrilju obrambeni odsek.

Naloga tega je, obveščati svoje po časopisu napadene člane, dalje jih v vseh pravnih zadevah, kolikor se tičejo šole, ali njihove službe, s svetom in dejanjem podpirati ter izdelovati pritožbe in odposiljati na pristojna mesta; dovoljevati tistim, ki so bili oškodovani zaradi izvrševanja državljskih pravic, ali za-

podvržena večnim zakonom izpopolnjevanja. Vsako bitje se zaveda svojega „Jaz“, ki se nam očituje po razumu v neminljivi, hipni sedanjosti.

Ta „Jaz“ je Schopenhaurov „das Ding in sich“. Ta jaz nima razteznosti v prostoru, zato ni prostoren, on je razum, ki poteka iz božanskega, vsevednega razuma in vendar ni njegov del, akoravno ima v volji božanstva svoj izvor in svoj obstanek.

Podvržen je evoluciji vedno se izpopolnjujoče psihe, ki je božanstven dih, ki oživlja vsak posamezen, vseмирski prašek. Smoter psihe je izpopolnjevanje, to je spoznavanje sebe v vsem in vsega v sebi.

Da zamore proučiti sebe v vsem in vse v sebi, mora provaliti brezmejnost, mora vstajati iz pojava v vedno višji pojav, dokler ne pade zadnja senca, ki zatemnuje spoznanje najvišjega bitja, živega pravzroka raz njo.

Zasužteli so po operelem listju jutranji dihi pomladi, in vzdignili so zvončki svoje glavičice, želeč svojim sesticam: „Dobro jutro!“

Tvoj

Afron.

(Dalja.)